OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kriminaalipolitiikka ja rikosoikeusosasto 26.2.2026

Lainsäädäntöneuvos Joni Korpinen

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan pyytämä lisäselvitys

Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämismääräystä ja säilyttämismääräystä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 175/2025 vp)

Perustuslakivaliokunta on 24.2.2026 pyytänyt oikeusministeriöltä lisäselvitystä seuraavasti:

> *Perustuslakivaliokunta pyytää oikeusministeriöltä lisäselvitystä 2. lakiehdotukseen ehdotettuun seuraamusmaksusääntelyyn liittyvästä direktiivin kansallisesta liikkumavarasta. Direktiivin 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin 3 ja 4 artiklan nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Perustuslakivaliokunta pyytää oikeusministeriöltä selvitystä direktiivin 5 artiklan kansallisen liikkumavaran sisällöstä. Valiokunta pyytää selostamaan lisäselvityksessä lisäksi sitä, miksi hallituksen esityksessä on päädytty ehdottamaan juuri rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottoa, eikä muita seuraamuksia ole pidetty riittävänä.*

Esityksen sisältö direktiivin 5 artiklasta ja sitä koskeva kansallinen liikkumavara

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen 175/2025 vp (jäljempänä *esitys*) jaksossa 2.2.1 selostetaan tarkemmin direktiivin 5 artiklan sisältöä ja siihen liittyvää kansallista liikkumavaraa

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

(s. 93–96). Ensiksi viitatuissa artiklan sisältöä kuvaavissa perusteluissa käsitellään 5 artiklaan liittyvää kansallista liikkumavaraa koskien jäsenvaltioille suunnattua yleistä velvoitetta säätää seuraamuksesta (s. 93), viranomaisille määrättävää seuraamusmaksua (s. 95) ja tehokkaita oikeussuojakeinoja (s. 96). Edelleen viitatuissa artiklan sisältöä kuvaavissa perusteluissa selostetaan tarkemmin vastaavuusperiaatteen mukaisesti muuta vastaavaa EU- ja kansallista seuraamusmaksu-uhkasääntelyä sekä artiklaan liittyvää esityksen ehdotuksia (s. 94–95). Esityksessä esimerkiksi selostetaan tarkemmin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 334 a §:n mukaista seuraamusmaksua datahallinta-asetuksen 10 artiklassa tarkoitetun datan välityspalvelun tarjoajalle koskien sille asetettua ilmoitusvelvollisuutta nimetä laillinen edustaja (s. 94) ja vastaavuusperiaatteen mukaisesti esityksessä ehdotettu 5 artiklaan liittyvä kansallinen sääntely seuraamusmaksun määräämisen osalta vastaisi soveltuvin osin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 334 ja 334 a §:ää sekä 335 §:n 2 momenttia (s. 95). Lisäksi jaksossa 4.2.3 käsitellään seuraamuksen määrää viitaten tarkemmin hallituksen esityksessä 50/2023 vp tehtyyn arvioon.

Esityksessä todetusti (s. 93) kansallisen liikkumavaran käytössä merkityksellisiä ovat kansalliset reunaehdot sekä unionioikeuden yleiset opit, ja unionioikeuteen kuuluvan vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaan vaikka jäsenvaltiot voivat valita määrättävät seuraamukset, niiden on huolehdittava erityisesti siitä, että unionin oikeuden rikkominen sanktioidaan vastaavin aineellisin ja menettelyllisin edellytyksin kuin kansallisen oikeuden vastaavanlaatuinen ja vakavuudeltaan samanlainen rikkominen (vastaavuusperiaate) ja että seuraamus on joka tapauksessa tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava (tehokkuusperiaate) (asia C-565/12 LCL Le Crédit Lyonnais SA, 44 kohta).

Lisäksi esityksen säätämisjärjestystä koskevissa perusteluissa on kattavasti käsitelty ja arvioitu hallinnollisia rangaistusluonteisia seuraamusmaksuja (ks. jakso 11.4 kokonaisuudessaan). Esimerkiksi jaksossa 11.4.1 käsitellään tältä osin nimenomaisesti direktiiviin liittyvää kansallista liikkumavaraa (s. 175). Viitatussa jaksossa todetaan, että seuraamusmaksujen tarkemman kansallisen täytäntöönpanon osalta direktiivi sisältää kansallista liikkumavaraa, eikä direktiivissä säädetä tarkemmin seuraamuslajista (hallinnollinen seuraamus, hallinnollinen rangaistusluonteinen seuraamus vai rikosoikeudellinen seuraamus), seuraamusmaksun vähimmäis- tai enimmäismäärästä eikä seuraamuksen määräävästä viranomaisesta, menettelystä tai oikeusturvakeinoista, joten

jäsenvaltioilla on suhteellisen paljon liikkumavaraa seuraamusten kansallisen täytäntöönpanon osalta.

Edelleen esityksen jaksossa 11.4.2 käydään tarkemmin läpi seuraamuslajin valintaa tuoden esiin, että asetus ja direktiivi jättävät kansallista liikkumavaraa seuraamuslajin valinnan suhteen, mikä merkitsee muun muassa sitä, että jäsenvaltiot voivat lähtökohtaisesti päättää toteutetaanko seuraamukset hallinnollisina seuraamuksina vai rikosoikeudellisina rangaistuksina, joskin EU-sääntelystä seuraavan seuraamusmaksun määrään liittyvän kansallisen liikkumavaran arvioinnin osalta on otettava huomioon [edellä selostettu] vastaavuusperiaate (s. 175).

Perusteluissa todetusti direktiiviin liittyen ehdotetun seuraamusmaksunsääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että palveluntarjoajat noudattavat direktiivin velvoitteita koskevia kansallisia säännöksiä, ja direktiivin edellyttämänä tarkoituksenmukaisimpana sekä vastaavuusperiaatteen mukaisena seuraamuksena voidaan pitää rangaistusluonteisia seuraamusmaksuja velvoitteiden koskiessa rajattua, alakohtaista lainsäädäntöä, jonka rikkominen ei edellytä kriminalisointia ja johon ei liity asianosaisia tai erityisiä tutkintavaltuuksia. Edelleen perusteluissa todetusti myös sääntelyn yhdenmukaisuuden vuoksi on perusteltua omaksua direktiivin mukaisten velvoitteiden rikkomisesta sama seuraamus kuin asetuksen kohdalla (s. 176). Esityksen jaksossa 11.4.3 käsitellään seuraamusmaksusääntelyn arviointia huomioiden perustuslakivaliokunnan asiaan liittyvä käytäntö.

Esityksen jaksossa 11.4.3.1 käsitellään seuraamusmaksuihin liittyvää laillisuusperiaatetta ja täsmällisyyttä. Esityksessä todetusti kansallista liikkumavaraa sanktioitavien tekojen osalta on rajoitettu asetuksessa ja direktiivissä, joissa molemmissa edellytetään tiettyjen [edellä mainittujen] artiklojen mukaisten velvollisuuksien rikkomisen sanktiointia, ja näiltä osin asetus ja direktiivi eivät sisällä kansallista liikkumavaraa eikä kansallisesti ehdoteta myöskään sanktioitavaksi enempää kuin mitä asetus ja direktiivi edellyttävät (s. 177). Esityksessä todetusti sen 2. lakiehdotuksen 5 §:ssä säädettäisiin laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla niistä teoista ja laiminlyönneistä, jotka olisivat mahdollisen seuraamusmaksun kohteena, ja velvoitteiden rikkomis- tai laiminlyöntitapaukset olisi jaoteltu 5 §:ssä ja ne koskisivat kaikkia direktiivin soveltamisalaan kuuluvia palveluntarjoajia (s. 177).

Edellä mainitun lisäksi esityksessä nimenomaisesti käsitellään 2. lakiehdotuksen seuraamusmaksusääntelyn haasteellisuutta laillisuusperiaatteen kannalta suhteessa direktiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaiseen palveluntarjoajien velvollisuuteen antaa niitä edustaville nimetyille toimipaikoille ja laillisille edustajille tarvittavat valtuudet ja resurssit sekä tämän velvollisuuden rikkomisen sanktiointi (s. 177). Valvonnan kannalta rikkomis- ja laiminlyöntitapausten havaitseminen lienee selvempää, sillä tällaiset tilanteet ilmenisivät esimerkiksi palveluntarjoajan kanssa tehtävän yhteistyön toimimattomuuden toteamisen yhteydessä. Seuraamusmaksusääntelyn osalta hankalia tilanteita voi olla, kun arvioidaan rikkomis- tai laiminlyöntitilanteissa velvoitteiden noudattamiseksi edellytettyjen valtuuksien ja resurssien riittävyyttä. Esityksessä todetusti mahdolliseksi ei arvioida täsmällisten rajojen asettamista, koska tarvittavien valtuuksien ja resurssien arviointi olisi tapaus- ja palveluntarjoajakohtaista. Lisäksi valmistelussa on arvioitu, että direktiivi ei näiltä osin mahdollista sanktioitavan velvoitteen täsmentämistä. Arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon 2. lakiehdotuksen 7 §:ssä säädetty mahdollisuus jättää seuraamusmaksu määräämättä, kun palveluntarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen tai laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen, velvoitteen rikkomista tai laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai seuraamusmaksun määräämistä on muutoin kuin edellä tarkoitetuilla perusteilla pidettävä ilmeisen kohtuuttomana (s. 177–178).

Esityksen sisältö suhteessa lisäselvityksen perusteena oleviin kysymyksiin

Direktiivin 5 artiklaan liittyvän kansallisen liikkumavaran sisältöä koskevan arvioinnin osalta oikeusministeriö viittaa edellä selostettuihin esityksen arvioihin ja perusteluihin. Esityksen ehdotukseen koskien rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottoa niin ikään viitataan edellä selostettuihin esityksen arvioihin ja perusteluihin. Direktiivinkin osalta esityksessä on päädytty ehdottomaan rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottoa vastaavuusperiaatteen mukaisesti huomioiden muu vastaavanlainen EU- ja kansallinen seuraamusmaksu-uhkasääntely ja sääntelyn yhdenmukaisuuden vuoksi on pidetty perusteltuna omaksua direktiivin mukaisten velvoitteiden rikkomisesta sama seuraamus kuin asetuksen kohdalla.